

**NAJSTARSZE KSIĄŻKI
W ZBIORACH
BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ
W CHEŁMIE**

(Publikacje wydane do roku 1918)

Oprac. Monika Szczerbacz

Biblioteka Pedagogiczna w Chełmie

Chełm 2012

Historia Biblioteki Pedagogicznej w Chełmie sięga lat 50-tych XX wieku. Nie zachowały się żadne dokumenty założycielskie, stąd też za datę powstania biblioteki jako samodzielnej placówki przyjmuje się rok 1950, gdyż z grudnia tego roku pochodzą pierwsze wpisy w inwentarzu. Jednak już wcześniej istniał zasób biblioteczny wspomagający nauczycieli w ich pracy pedagogicznej i wychowawczej, podlegający Inspektoratowi Szkolnemu w Chełmie, o czym świadczą znajdujące się w niektórych książkach pieczęcie o treści: *Centrala Bibliotek Ruchomych Wydz. Powiatowego przy Inspektoracie Szkolnym w Chełmie*. Funkcjonowało też w mieście wiele szkół, a także seminaria nauczycielskie kształcące przyszlą kadrę oświatową Chełma i okolic. W tych placówkach także gromadzono księgozbiory służące zarówno uczniom, jak i nauczycielom.

Biblioteka Pedagogiczna od początku swojego istnienia była ukierunkowana na wspomaganie nauczycieli w ich codziennej pracy, co determinowało profil bibliotecznych zbiorów. Wśród gromadzonych książek dominują publikacje niezbędne w procesie nauczania i wychowania - literatura z zakresu pedagogiki i nauk pokrewnych, publikacje naukowe i popularnonaukowe z różnych dziedzin wiedzy objętych szkolnymi programami nauczania, literatura piękna i dzieła klasyki światowej oraz książki z zestawu lektur dla ucznia, programy nauczania, podręczniki, poradniki metodyczne dla nauczycieli.

Nie znajdziemy w zbiorach Biblioteki Pedagogicznej w Chełmie cennych rękopisów, inkunabułów ani starodruków. Najstarsze książki w naszych zbiorach pochodzą z końca XIX wieku. Druków wydanych do roku 1939 mamy w sumie 126 egzemplarzy i choć nie są „białymi krukami”, bibliotekarze darzą je szczególnym sentymentem. Wydawnictwa te stanowią bowiem nie tylko świadectwo kultury narodowej, ale przede wszystkim informują o tym, z jakich książek uczyli się nasi przodkowie. W wielu książkach odnajdujemy ciekawe pieczęcie świadczące o dawnej przynależności i wędrówkach, jakie te publikacje przebyły zanim trafiły do bibliotecznego księgozbioru.

Poniżej przedstawiam 26 najstarszych książek ze zbiorów Biblioteki Pedagogicznej w Chełmie, wydanych w latach 1876-1918. W opisach bibliograficznych zachowałam oryginalną pisownię ze stron tytułowych

1876

1. Peschel, Oskar (1826-1875)

Nauka o ludach (Ethnologia) Oskara Peschel'a / przeł. z niem. i pomnożona przez T. Wisłockiego. - Warszawa : Spółka Wydawnicza Księgarzy, 1876. - 643, VIII s. ; 23 cm
Nr inw.: 7202, Sygnatura: Czyt. 39

O autorze: Oscar Ferdinand Peschel (1826-1875), niemiecki geograf, autor i redaktor; prekursor geomorfologii; zajmował się też historią geografii i odkryć geograficznych oraz etnologią. Studiował w Lipsku i Heidelbergu. W 1871 r. został profesorem nowoutworzonej katedry geografii na Uniwersytecie w Lipsku.

O książce: *Nauka o ludach* to jedna z najważniejszych prac Peschel'a, opublikowana w Niemczech w 1874 r. Jedyne polskie wydanie ukazało się w roku 1876. W zbiorach Biblioteki znajduje się egzemplarz tego właśnie wydania. Pierwotnie książka należała do Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Dellwig, o czym świadczą pieczętki i odręczne zapisy na stronie tytułowej - stanowiła pozycję nr 7, zapisaną w kwietniu 1913 r. Do Pedagogicznej Biblioteki Powiatowej w Chełmie trafiła pół wieku później i została wpisana do inwentarza pod datą 10 II 1963 roku. Mająca dziś 136 lat publikacja znajduje się w dobrym stanie, co świadczy nie tylko o właściwych warunkach jej przechowywania, ale także o solidnym i trwałym wydaniu. Co ciekawe, wciąż cieszy się zainteresowaniem czytelników.

1881-1883

2. Scherr, Johannes (1817-1886)

Historia literatury powszechnej : według szóstego wydania oryginału niemieckiego. T. 1 / Jan Scherr ; przełożona, w osobnych przypisach uzupełniona i w dziale literatur słowiańskich znacznie pomnożona przez Bronisława Zawadzkiego. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1881. - 559, [3] s. ; 22 cm
Nr inw.: 7849, Sygnatura: Czyt. 82(091)

3. Scherr, Johannes (1817-1886)

Historia literatury powszechnej : według szóstego wydania oryginału niemieckiego. T. 2 / Jan Scherr ; przełożona, w osobnych przypisach uzupełniona i w dziale literatur słowiańskich znacznie pomnożona przez Bronisława Zawadzkiego. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1883. - 709, [3] s. ; 22 cm
Nr inw.: 7850, Sygnatura: Czyt. 82(091)

O autorze: Johannes Scherr (1817-1886) niemiecki pisarz i historyk kultury. Studiował filozofię i historię na uniwersytecie w Tybindze.

O książce: Dwutomowy podręcznik historii literatury, wpisany do inwentarza pod datą 28 X 1963. Dość zniszczony, prawdopodobnie skutek częstego użytkowania.

1885

4. Buczyński, Roman (1839-1911)

Zarysy stanu moralnego naszego społeczeństwa. Cz. 1, Czarna księga czynów, wypadków i zjawisk społecznych / Roman Buczyński. - Warszawa : Redakcja Biblioteki Umiejętności Prawnych, 1885. - 182, 44, [4] s. : tab., wyk. ; 22 cm. - Zawiera: 35 tablic statystycznych i 4 tabl. map kryminalistycznych.

Brak strony tytułowej. Opis wg źródeł spoza dokumentu.

Nr inw.: 7853, Sygnatura: Czyt. 17

O autorze: Roman Buczyński (1839-1911) zapomniany statystyk Królestwa Polskiego. Kandydat praw Uniwersytetu Petersburskiego, urzędnik wydziału statystycznego oraz Rządowej Komisji Sprawiedliwości w Warszawie. Był wieloletnim współpracownikiem Gazety Sądowej Warszawskiej, dla której systematycznie przez kilkanaście lat opracowywał sprawozdania ze statystyki kryminalnej. Zwrócił uwagę polskich prawników na problem wzrostu przestępczości, powołując się na konkretne liczby. Zajmując się genezą przestępczości wyprowadzał wnioski, które popierał danymi liczbowymi, wskazującymi relacje między różnymi czynnikami. Jako podstawowe i wstępne przesłanki przyjmował, że liczba przestępstw świadczy o stanie moralnym społeczeństwa. Przyczyn przestępstw dopatrywał się m.in. w sytuacji ekonomicznej, wychowaniu młodzieży, niedostateczności represji karnej, żądzy zysku, emocjach. Niekwestionowana waga prac R. Buczyńskiego polega na tym, że odwołał się on do danych pochodzących z terenów polskich oraz zainteresował polskich prawników kwestią wzrostu przestępczości.

O książce: Klasyczne opracowanie z zakresu statystyki moralności, zawierające także dane dotyczące przestępczości. Znaczenie pracy polegało przede wszystkim na tym, że Buczyński odwoływał się do danych z ziem polskich i opisywał rodzime przykłady patologii społecznej. Egzemplarz bez strony tytułowej, powtórnie oprawiony (oprawa introligatorska), wpisany do inwentarza pod datą 28 X 1963 r.

1887

5. Nałkowski, Waław (1851-1911)

Zarys geografii powszechnej (rozumowej) / napisał Waław Nałkowski. - Warszawa : Redakcja „Przeglądu Pedagogicznego”, 1887. - 480 s. ; 22 cm

Nr inw.: 4857, Sygnatura: Czyt. 91

O autorze: Waław Piotr Nałkowski (1851-1911) - wybitny geograf, pedagog i działacz społeczny, autor wielu publikacji naukowych oraz szkiców krytycznoliterackich (Sienkiewicziana). Twórca teorii nieokreśloności terytorium Polski. Ojciec Zofii Nałkowskiej.

O książce: Podręcznik do geografii z końca XIX w. W zbiorach BP w Chełmie mamy jego pierwsze wydanie z 1887 r. Książka została wpisana do inwentarza pod datą 15 XI 1959 r. 125-letni dziś egzemplarz znajduje się w bardzo dobrym stanie.

1889

6. Chmielowski, Piotr (1848-1904)

Studia i szkice z dziejów literatury polskiej / skreślił Piotr Chmielowski. - Kraków : Księgarnia J.K. Żupańskiego i K.J. Heumanna, 1889. - 292 s. ; 22 cm. - (Nowa Biblioteka Uniwersalna). - Zawiera: Pogląd na poezję polską w pierwszej połowie XIX stulecia ; Kazimierz Brodziński ; Ballady Tomasza Zana ; Juliusz Słowacki towiańczykiem ; Korespondencya Zygmunta Krasińskiego ; Józef Bohdan Zaleski.
Nr inw.: 9234, Sygnatura: Czyt. 821.162.1(091)

O autorze: Piotr Chmielowski (1848-1904) historyk literatury, profesor Uniwersytetu Lwowskiego. Szczególną uwagę poświęcił polskiej literaturze romantycznej i pozytywistycznej; zajmował się również pedagogiką, historią wychowania, historią filozofii oraz krytyką literacką. Zgromadził bogatą literaturę poświęconą Mickiewiczowi i opracował obszerną biografię poety.

O książce: Omówienie poezji polskiej okresu romantyzmu. Na stronie tytułowej pieczęć: „Seweryn Jelita Kisielewski w Słupcu poczta Szczucin”. W książce liczne podkreślenia tekstu wykonane czarnym atramentem. Egzemplarz zapisany w inwentarzu pod datą 5 III 1965 r.

1895

7. Chmielowski, Piotr (1848-1904)

Kobiety Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego : zarys literacki / Piotra Chmielowskiego. - Wyd. 4 popr. i powiększone. - Kraków : L. Zwoliński i Spółka, 1895. - 275, [5] s. ; 26 cm. - Na s. tyt.: Z ilustracjami.
Nr inw.: 9237, Sygnatura: Czyt. 821.162.1(091)

O książce: Studium postaci kobiecych w utworach trzech mistrzów poezji polskiej okresu romantyzmu. Książka zapisana w inwentarzu pod datą 5 III 1965 r. Egzemplarz powtórnie oprawiony (oprawa introligatorska).

1898

8. Cicero, Marcus Tullius (106-43 a. C.)

M. Tullii Ciceronis Orationes : pro P. Quintio, pro Sex. Roscio Amerino, pro Q. Roscio Comoedo / recognovit C. F. W. Müller. - Editio stereotypa. - Lipsiae : In Aedibus B. G. Teubneri, 1898. - 99 s., ; 17 cm. - (Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana)
Nr inw.: 3126, Sygnatura: 82-1/-9

O autorze: Marcus Tullius Cicero (106-43 p.n.e.) – mówca rzymski, polityk i filozof.

O książce: Trzy mowy łacińskie słynnego oratora rzymskiego. Pozycja zapisana w inwentarzu pod datą 23 IX 1958 r. Książka w oryginalnej oprawie płóciennej.

9. Karpiński, Franciszek (1741-1825)

Pamiętniki Franciszka Karpińskiego / z przedm. Piotra Chmielowskiego. - Warszawa : Redakcja i Administracja Biblioteki Dzieł Wyborowych (Drukarnia Granowskiego i Sikorskiego), 1898. - 168 s. ; 18 cm. - (Biblioteka Dzieł Wyborowych ; nr 59)

Nr inw.: 82515, Sygnatura: Czyt. 821.162.1(091)A/Z

O autorze: Franciszek Karpiński (1741-1825) - poeta okresu oświecenia, twórca nurtu sentymentalnego w liryce polskiej.

O książce: Książka wpisana do bibliotecznego inwentarza pod datą 26 XI 2004 r. Pochodzi z daru osoby prywatnej - czytelnika biblioteki. W książce m.in. pieczęć: „Własność Biblioteki Ambasady RP. W Bukareszcie” .

1900**10. Seignobos, Charles (1854-1942)**

Dzieje polityczne Europy współczesnej : rozwój stronnictw i form politycznych 1814-1899. T. 1 / K. Seignobos ; przekł. redagowany i uzupełniony (historją lat 1896-1899) przez Jana Steckiego. - Warszawa : Księgarnia St. Dembego, 1900. - 813 s., IX s. ; 23 cm.

Nr inw.: 3098, Sygnatura: Czyt. 32

O autorze: Charles Seignobos (1854-1942) historyk francuski, profesor Sorbony, specjalista dziejów nowożytnych i najnowszych Europy oraz metodologii historii, autor wielu prac z historii politycznej.

O książce: Podręcznik historii politycznej XIX wieku. W inwentarzu bibliotecznym zapisany pod datą 23 IX 1958. Egzemplarz w bardzo dobrym stanie.

1901**11. Święcicki, Julian Adolf (1848-1932)**

Historia literatury chińskiej i japońskiej : z ilustracjami / oryginalnie napisana przez Juliana Adolfa Święcickiego. - Warszawa : Drukarnia A. T. Jezierskiego, 1901. - 446, [2] s. ; 18 cm. - (Historia Literatury Powszechnej w Monografiach / Julian Adolf Święcicki ; T. 2)

Nr inw.: 3105, Sygnatura: Czyt. 82(091)

O autorze: Julian Adolf Święcicki (1848-1932) polski pisarz, tłumacz literatury hiszpańskiej, portugalskiej i francuskiej. Członek (1902-1914) i wiceprezes (1912) Komitetu budowy pomnika Fryderyka Chopina w Warszawie. Uczestnik powstania styczniowego. Studiował nauki historyczno-filologiczne w Szkole Głównej, a po jej przekształceniu – na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1888 r. był członkiem redakcji „Biblioteki Warszawskiej”. W 1901 rozpoczął wydawnictwo na wielką skalę pt. „Historia literatury w monografiach”; do stycznia 1903 r. ukazało się siedem tomów, obejmujących literatury: egipską, babilońską, asyryjską, chińską, japońską, arabską, indyjską, perską i żydowską.

O książce: Praca poświęcona historii kultury Dalekiego Wschodu; porusza nie tylko temat literatury, przedstawia także tło historyczne, architekturę i sztukę omawianych krajów. W książce liczne ilustracje. Pozycja zapisana w inwentarzu bibliotecznym pod datą 23 IX 1958 r. Egzemplarz powtórnie oprawiony (oprawa introligatorska), w bardzo dobrym stanie.

1902

12. Dzieduszycki, Wojciech (1848-1909)

Rzecz o uczuciach ludzkich / Wojciech Dzieduszycki. - Lwów : nakł. aut., 1902. - 108 s. ; 21 cm

Nr inw.: 17227, Sygnatura: Czyt. A 159.9

O autorze: Wojciech Dzieduszycki (1848-1909) - syn hrabiego Władysława, filozof, polityk, historyk sztuki, publicysta, powieściopisarz i dramaturg, tłumacz, poseł na sejm galicyjski ze stronnictwa konserwatystów, prezes Koła Polskiego w parlamencie wiedeńskim, poseł do Rady Państwa w Wiedniu. W 1887 został członkiem Akademii Umiejętności. Autor prac pedagogicznych oraz z zakresu spraw społecznych.

O książce: Praca z zakresu psychologii i teorii poznania, zapisana w inwentarzu pod datą 21 XII 1969 r. jako ekwiwalent za inną książkę zagubioną przez czytelnika. Egzemplarz powtórnie oprawiony (oprawa introligatorska).

1903

13. Korzon, Tadeusz (1839-1918)

Historia nowożytna. [T. 2], Od 1649 do 1788 roku / przez Tadeusza Korzона. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1903. - 734, [2] s., [8] s. tabl., [3] k. tabl. : il. ; 22 cm. - Z 87 rysunkami w tekście, 2-ma mapami historycznymi i tablicami genealogicznymi.

Nr inw.: 7852, Sygnatura: Czyt. 93/94

O autorze: Tadeusz Korzon (1839-1918) historyk, uczestnik powstania styczniowego, wykładowca Uniwersytetu Latającego. Korzon zajmuje jedno z najpoważniejszych miejsc w gronie historyków polskich. Wytyczył nowe drogi dla badań historycznych: jako pierwszy zaczął uwzględniać w swych pracach historycznych warunki administracyjne, ekonomiczne, finansowe, ludnościowe, w jakich się naród w opowiadanej przez niego chwili przeszłości znajdował. W uznaniu jego działalności naukowej Akademia Umiejętności w Krakowie powołała go na swego członka.

O książce: Podręcznik do historii obejmujący XVII i XVIII w. Zapisany w inwentarzu pod datą 28 X 1963 r.

14. Pol, Wincenty (1807-1872)

Pacholę hetmańskie : dyaryusz Walentego Rożanki / przez Wincentego Pola. - Warszawa : W. Dunin i S-ka, 1903. - 278 s. ; 17 cm

Nr inw.: 10091, Sygnatura: Czyt. 82-1/-9

O autorze: Wincenty Pol (1807-1872) - urodzony w Lublinie poeta, geograf ziem polskich, uczestnik powstania listopadowego, autor popularnych liryków powstańczych.

O książce: Poemat w pięciu księgach, w którym pacholę przy boku wielkiego Jana Tarnowskiego opowiada dzieje jego żywota. Pozycja zapisana w inwentarzu pod datą 27 XII 1965 r. jako zwrot za materiały zagubione przez czytelnika.

15. Kipling, Rudyard (1865-1936)

Listy z Japonii / Rudyard Kipling ; przetł. Maryan Poloński. - Warszawa : G. Gebethner i Wolff, 1904. -154, III s. ; 18 cm. - (Biblioteka Tygodnika Ilustrowanego ; nr 12)

Nr inw.: 10094, Sygnatura: Czyt. 91

O autorze: Rudyard Kipling (1865-1936) - angielski pisarz i poeta, Laureat literackiej Nagrody Nobla w 1907 roku.

O książce: Relacja z podróży Kiplinga do Japonii w 1889 r. Książka zapisana w inwentarzu pod datą 18 XII 1965 r. jako pochodząca z daru. Na stronie 17 zachowana pieczęć: „Centrala Bibliotek Ruchomych Wyd. Powiatowego przy Inspektoracie Szkolnym w Chełmie”.

16. Roux, Alfons (1874-?)

Życie artystyczne ludzkości : z ilustracjami / Alfons Roux ; tł. Jan Lorentowicz. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1904. - 156, [4] s. ; 17 cm. - (Biblioteka Tygodnika Ilustrowanego ; nr 11). - Bezpłatny dodatek dla prenumeratorów Tygodnika Ilustrowanego.

Nr inw.: 10357, Sygnatura: Czyt. 7.0

O książce: Zwięzła historia sztuki światowej od starożytności po wiek XIX. Pozycja zapisana w inwentarzu pod datą 21 II 1966 r. W książce pieczęć: „Centrala Bibliotek Ruchomych Wyd. Powiatowego przy Inspektoracie Szkolnym w Chełmie”. Egzemplarz powtórnie oprawiony (oprawa introligatorska).

1905**17. Burckhardt, Jacob (1818-1897)**

Kultura Odrodzenia we Włoszech / Jakób Burckhardt ; tł. według VIII. wydania, oprac. Przez Ludwika Geigera przez L. M. - Kraków : Spółka Wydawnicza Polska, 1905. - 330 s. ; 21 cm

Nazwa tłumacza: Ludwika Mycielska

Nr inw.: 9236, Sygnatura: 93/94

O autorze: Jacob Burckhardt (1818-1897) szwajcarski historyk sztuki, literatury i kultury, teoretyk renesansu i baroku.

O książce: *Kultura Odrodzenia we Włoszech (Die Kultur der Renaissance In Italien. Ein Versuch)* to najbardziej znane dzieło Burchardta, wydane po raz pierwszy w 1860 r. Rozpowszechniło ono filozoficzny termin „renesans” użyty po raz pierwszy przez Giorgio Vasariego na oznaczenie okresu XVI-XVII wieku w kulturze europejskiej. Pomimo upływu przeszło 150 lat od pierwszego wydania, dzieło nic nie straciło na swej aktualności i wciąż jest inspiracją dla badaczy epoki. Pozycja zapisana w inwentarzu pod datą 5 III 1965 r. Książka w bardzo dobrym stanie, powtórnie oprawiona (oprawa introligatorska).

18. Sienkiewicz, Henryk (1846-1916)

Selim Mirza ; Czy ci najmiłszy? / Henryk Sienkiewicz. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1905. - 125 s. ; 17 cm. - (Pisma Henryka Sienkiewicza ; t. 76). - Bezpłatny dodatek dla prenumeratorów „Tygodnika Ilustrowanego”

Nr inw.: 10348, Sygnatura: Czyt. 82-1/-9

O autorze: Henryk Sienkiewicz (1846-1916) - pisarz i publicysta, Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1905 r. za całokształt twórczości, jeden z najpopularniejszych pisarzy polskich przełomu XIX i XX wieku.

O książce: Dwie nowele H. Sienkiewicza wydane w roku, w którym autor otrzymał literacką Nagrodę Nobla. W książce pieczętka: „Centrala Bibliotek Ruchomych Wydz. Powiatowego przy Inspektoracie Szkolnym w Chełmie”. Egzemplarz ponownie oprawiony (oprawa introligatorska), wpisany do inwentarza pod datą 21 II 1966 r.

1907**19. Pietkiewicz, Zenon (1862-1932)**

Zrzeszenia wiejskie : dźwignia kultury i dobrobytu ludności wiejskiej : spółki, związki i kółka rolnicze / Zenon Pietkiewicz. - Warszawa : M. Arct, 1907. - 119, [2] s. ; 18 cm

Nr inw.: 3869, Sygnatura: Czyt. 33

O autorze: Zenon Pietkiewicz (1862-1932) publicysta, literat, ekonomista i tłumacz.

O książce: Publikacja propagująca spółdzielczość rolniczą, zawierająca także omówienie spółdzielczości za granicą. Zapisana w inwentarzu pod datą 31 XII 1958 r. W książce trzy wcześniejsze pieczęcie własnościowe: „Państwowy Instruktor Oświaty Dorosłych Pruss Piotr”, „Inspektorat Szkolny w Chełmie” oraz najstarsza, dziś prawie nieczytelna, okrągła, z orłem w koronie w polu pieczęci.

1909**20. Doleżan, Wiktor (1870-1938)**

Dzieje literatury powszechnej : podręcznik do nauki szkolnej : z licznymi rycinami w tekście / ułożył Wiktor Doleżan. - Wyd. 2 przejrz. i uzup. - Tarnów : Księgarnia Zygmunta Jelenia, 1909. - 339 s., XIV s. ; 20 cm

Nr inw.: 7851, Sygnatura: Czyt. 82(091)

O autorze: Wiktor Doleżan (1870-1917) studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim najpierw na Wydziale Prawa, potem kolejno na Wydziale Lekarskim i Wydziale Filozoficznym. Po studiach ukończył także seminarium nauczycielskie w Tarnowie. W 1910 r. złożył egzamin nauczycielski. Był dyrektorem seminarium nauczycielskiego w Rudniku i w Kątach. Autor wielu opracowań i podręczników szkolnych.

O książce: Jeden z wielu podręczników szkolnych napisanych przez W. Doleżana. Zawiera historię literatury powszechnej od starożytności po wiek XIX. Książka zapisana w inwentarzu pod datą 28 X 1963 r.

21. Warcholik, Stanisław (1881-1938)

Śląsk Cieszyński i jego odrodzenie : z mapą i licznymi rysunkami / oprac. Stanisław Warcholik, M. Brzeziński. - Warszawa : Wydawnictwo imienia Staszycy : Księgarnia Polska, 1909. - 62, [2] s. ; 22 cm

Nr inw.: 8728, Sygnatura: Czyt. 94(438)

O autorze: Stanisław Warcholik (1881-1938) pedagog, fotografik; obrońca Lwowa; ochotnik w WP w latach 1918-1920; nauczyciel w Bochni, na Śląsku Cieszyńskim i w Tarnowie.

O książce: Historia Śląska Cieszyńskiego do początków XX w. W książce zachowane wcześniejsze pieczęcie własnościowe: „Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie w Chełmie” oraz „Ministerstwo W.R. i O.P. kursy wstępne do Sem. [część nieczytelna]”. Pozycja zapisana w inwentarzu pod datą 15 VII 1964 r.

1910**22. Wyrobek, Emil (1874-1953)**

Ważniejsze owady krajowe i zagraniczne, tudzież łatwy klucz do ich oznaczania : według dzieła Vogla, Müllenhoffa i Roselera / opracował Emil Wyrobek. - [Łódź] : Księgarnia Ludwika Fiszera, [1910]. - 103 s. ; 23 cm. - Z licznymi rycinami w tekście i 4 tablicami barwnymi

Nr inw.: 9231, Sygnatura: Czyt. 59

O autorze: Emil Wyrobek (senior ; 1874-1953) - pedagog, profesor seminarium nauczycielskiego żeńskiego w Krakowie.

O książce: Praca z zakresu entomologii, wpisana do inwentarza pod datą 5 III 1965 r. Egzemplarz powtórnie oprawiony (oprawa introligatorska).

1915**23. Szycówna, Aniela (1869-1921)**

O powinnościach nauczyciela i jego kształceniu / Aniela Szycówna. - Warszawa : Księgarnia J. Lisowskiej, 1915. - 44 s. ; 19 cm. - (Biblioteka Nauczyciela ; t. 2)

Nr inw.: 3102, Sygnatura: Czyt. 371.1

O autorze: Aniela Szycówna (1869-1921) pedagog i psycholog, metodyk nauczania początkowego. Wyższe wykształcenie zdobyła na Uniwersytecie Latającym pod kierunkiem J.W. Dawida. Pracowała jako nauczycielka, była także redaktorką pism pedagogicznych: *Przeglądu Pedagogicznego*, *Mego Pisemka*, *Nowych Torów*, *Szkoły Powszechnej*. Współpracowała z J. W. Dawidem, prowadząc badania nad zasobami pojęć dzieci według jego „kwestionariusza spostrzeżeń”. Wraz z S. Sempołowską współorganizowała tereny do gier i zabaw dla dzieci. W latach 1907-1921 kierowała Polskim Towarzystwem Badań nad Dziećmi.

O książce: Praca z zakresu pedeutologii, poruszająca problem osobowości nauczyciela oraz jego wiedzy pedagogicznej i psychologicznej. Pozycja zapisana w inwentarzu pod datą 23 IX 1958 r.

1916

24. Albinowska, Bronisława

Grzyby w gospodarstwie domowym i handlu / napisała Juliuszowa Albinowska. - Lwów : Macierz Polska, 1916. - 28, [2] s. : il. kolor. ; 19 cm. - (Biblioteka Macierzy Polskiej)

Nr inw.: 8937, Sygnatura: Czyt. 58

O autorce: Bronisława Albinowska, żona generała Juliusza Fryderyka Albinowskiego, autorka wydawanych na początku XX w. we Lwowie poradników domowych i książek kucharskich.

O książce: Poradnik dotyczący bezpiecznego zbierania i handlu grzybami oraz wykorzystania grzybów w przetwórstwie. Pozycja zapisana w inwentarzu pod datą 24 XII 1964 r. jako pochodząca z daru.

1918

25. Kisielewska, Salomea (1882-1967)

Szkoła dzisiejsza a szkoła pracy : (odczyt) / Salomea Kisielewska. - Warszawa : Nakładem Polskiej Składnicy Pomocy Szkolnych, 1918. - 44 s. ; 18 cm. - (Biblioteka Zrzeszenia Nauczycielstwa Polskich Szkół Początkowych ; nr 1)

Nr inw.: 5395, Sygnatura: Czyt. 371.3

O autorze: Salomea Kisielewska z domu Szapiro (1882-1967) pedagog; żona Zygmunta Kisielewskiego, matka Stefana Kisielewskiego „Kisiela”.

O książce: Referat dotyczący metodyki pracy szkół, w którym autorka podkreśla walory nauczania poprzez praktyczne działanie. Pozycja zapisana w inwentarzu pod datą 4 X 1960 r.

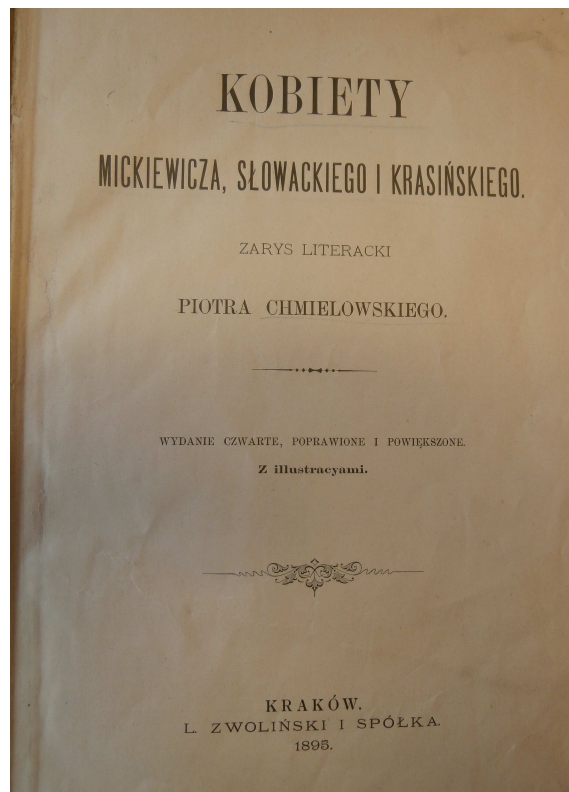
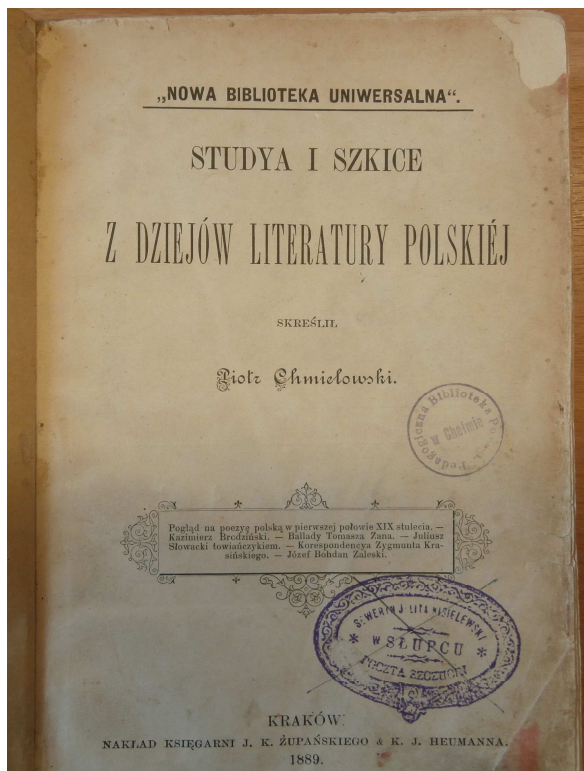
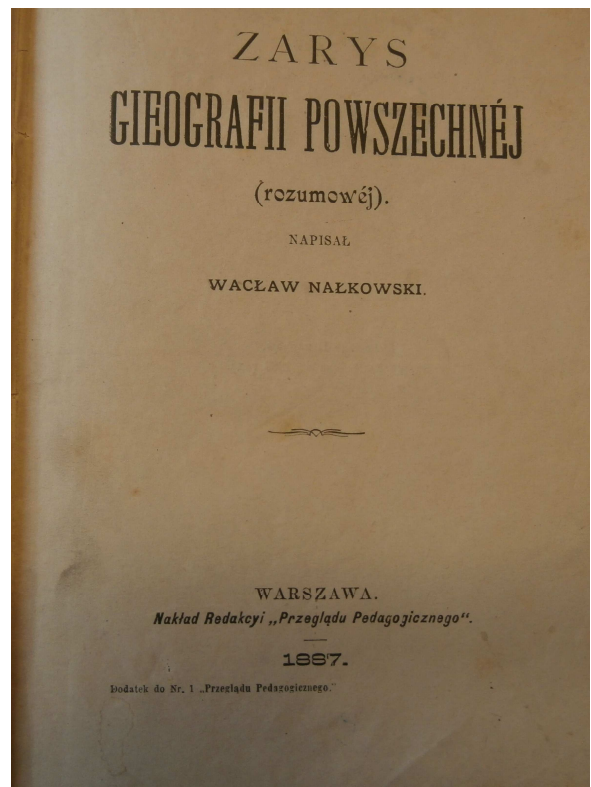
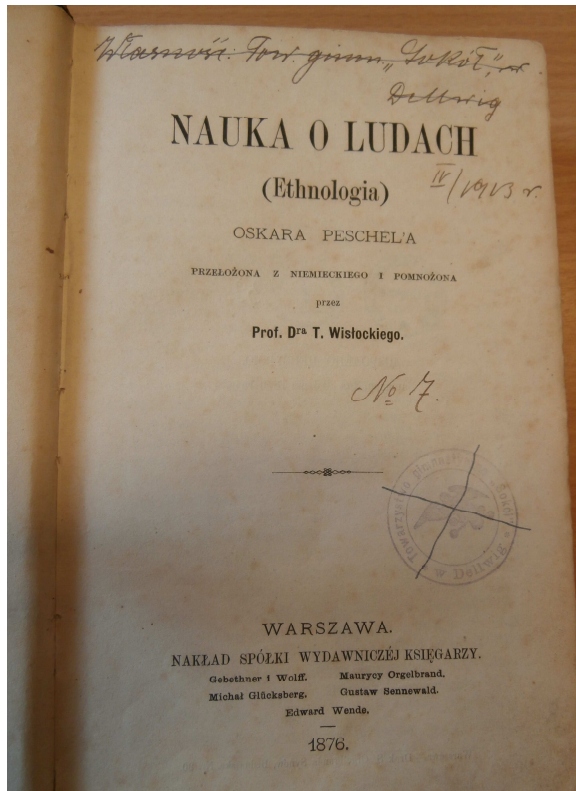
26. Umiński, Władysław (1865-1954)

Zwierzęta przedpotopowe : odczyt popularny z 39 obrazkami / napisał Władysław Umiński. - Wyd. 2 rozszerz. - Warszawa : Księgarnia Polska, 1918. - s. 51 : il. ; 20 cm. - (Wydawnictwo imienia M. Brzezińskiego). - Na s. tyt.: Pierwsze wydanie tej książki otrzymało nagrodę z funduszu J. Chwieickowskiego.

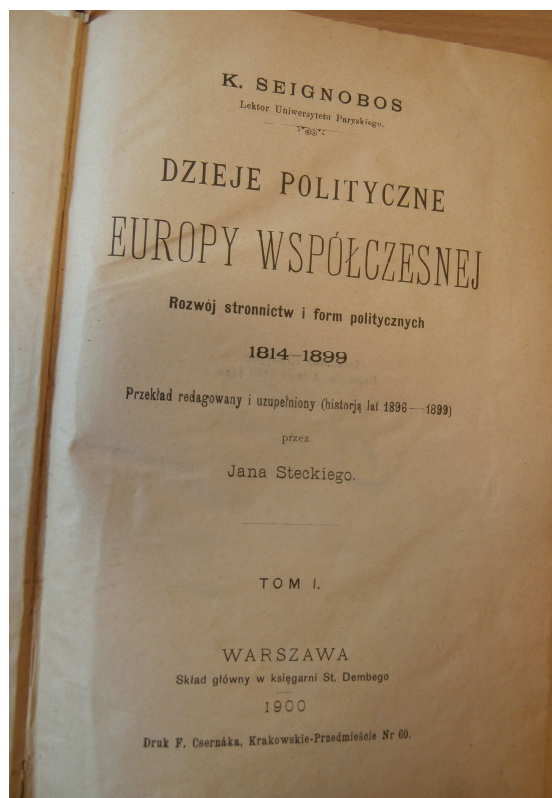
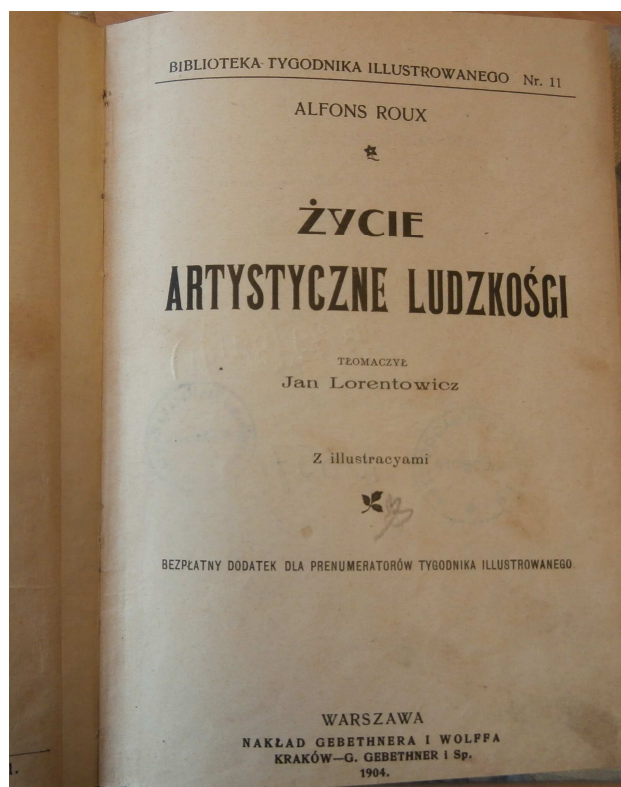
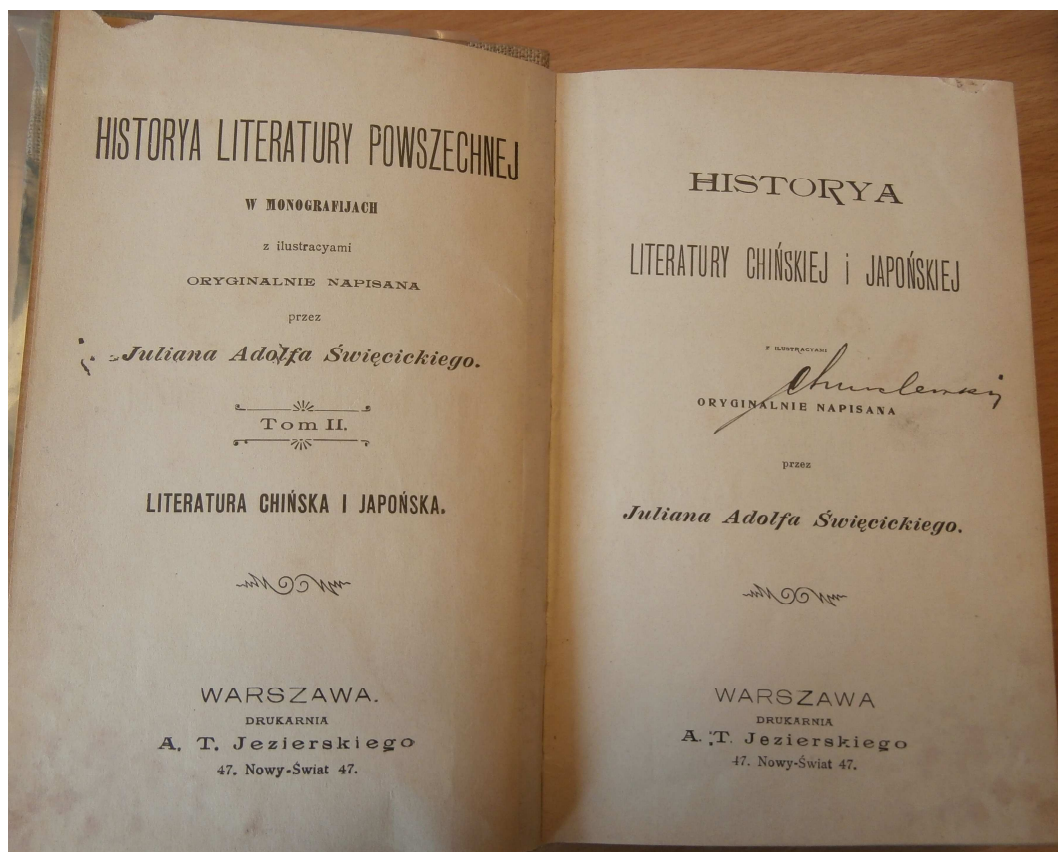
Nr inw.: 3638, Sygnatura: 56

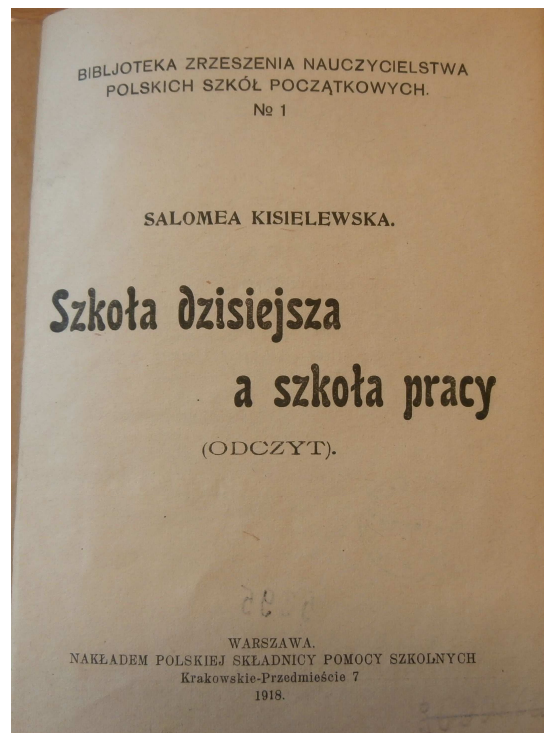
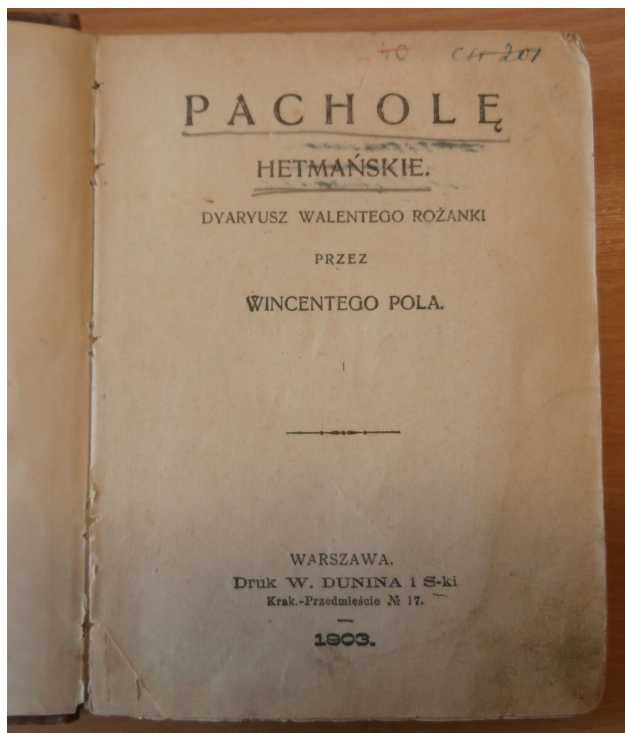
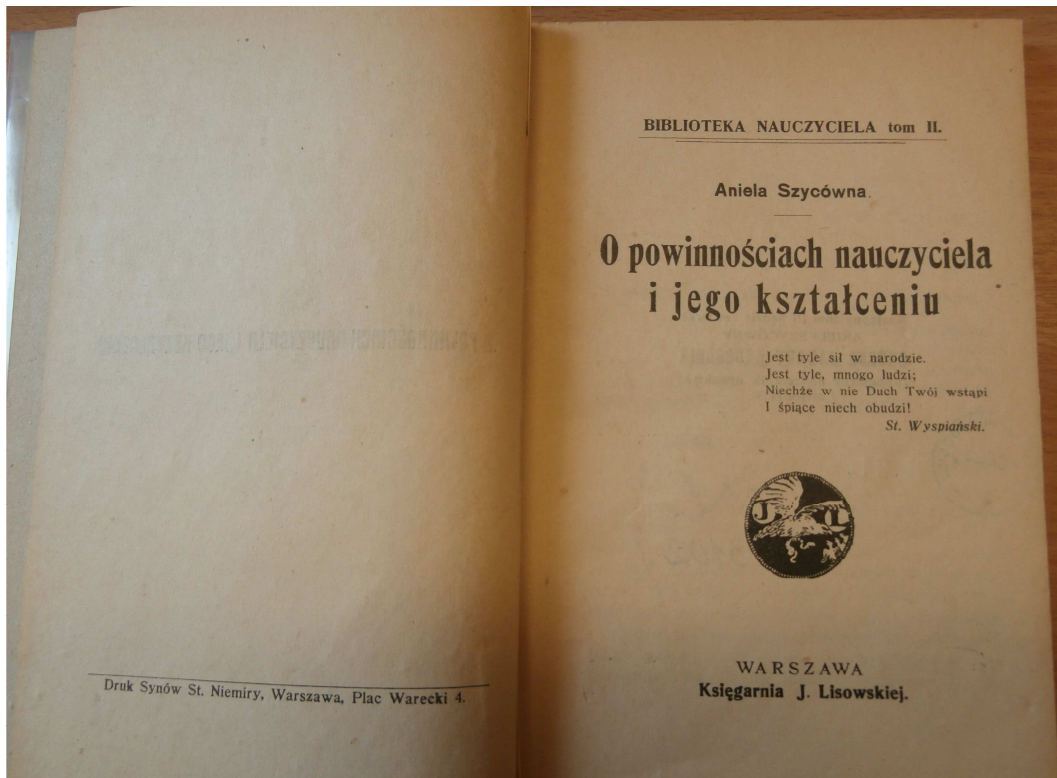
O autorze: Władysław Umiński (1865-1954) zapomniany dziś pisarz tworzący fantastykę naukową, autor książek dla dzieci i młodzieży, publicysta i popularyzator nauki, nazywany także polskim Juliuszem Verne'em. Ukończył wydział przyrodniczy na uniwersytecie w Petersburgu. Przez wiele lat prowadził działalność oświatową, wygłaszał liczne odczyty z zakresu nauk przyrodniczych i technicznych. Uważany jest za nestora polskiej fantastyki.

O książce: Praca z zakresu paleozoologii, z licznymi ilustracjami. Podkreślenia w tekście i stan techniczny książki świadczą, że była często wykorzystywana przez czytelników. W książce zachowane pieczęcie poprzednich właścicieli: „Biblioteka Miejska w Chełmie”, „Publiczna Biblioteka Miejska w Chełmie” oraz „Ministerstwo W. R. i O. P. Wydział Oświaty Pozaszkolnej”. Pozycja wpisana do inwentarza pod datą 31 XII 1958 r. W rubryce „Nabycie” zaznaczono „inny sposób”.

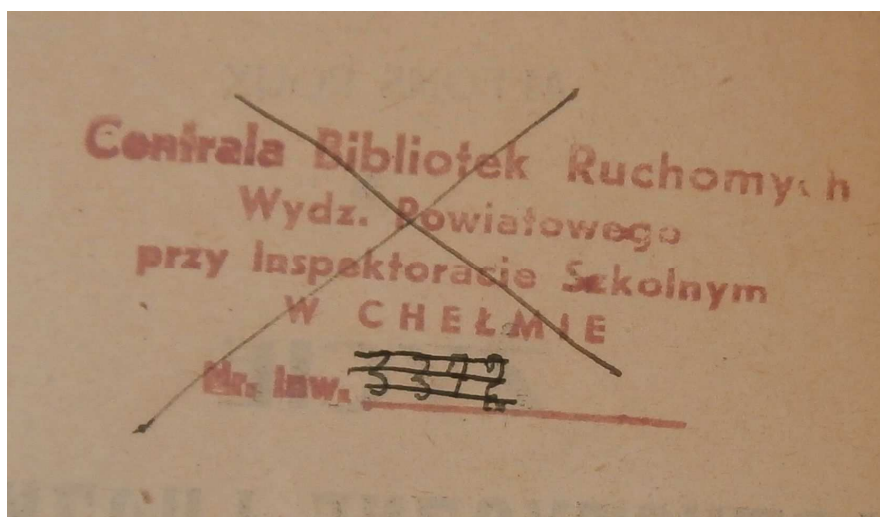
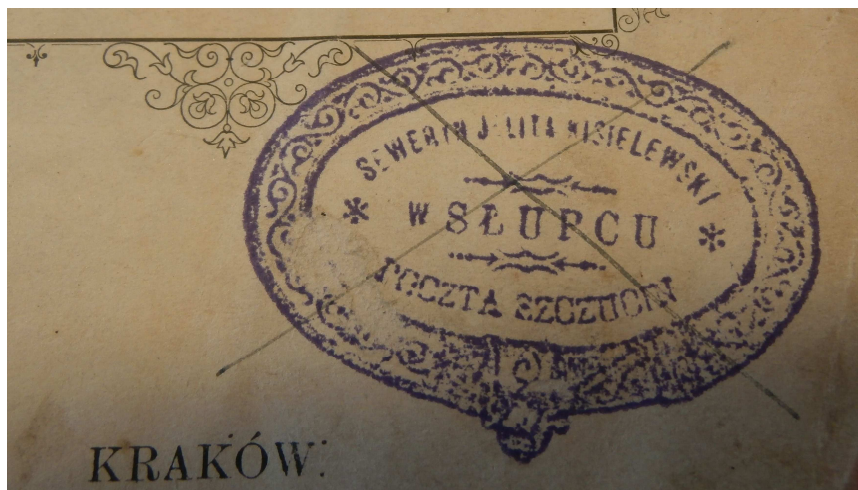

Dla zaokrąglenia tego pobieżnego przeglądu zrzeczeń włościańskich w Galicji, musimy szczerze powołać się na najświeższe dane o tym ruchu wogóle, zebrane przez p. Golińską*). Ten ruch, jak twierdzi autorka, potrafił się

*) Dr. Z. Daszyńska-Golińska. „Kooperatywy rolne w Galicji („Przełom“ r. 1906 nr. 22).

sunkami.

